

آنفلوآنزای پرندگان : تهیه کننده: پگاه ذوالنوریان سایت وزارت بهداشت، درمان، آموزش پزشکی

اپیدمیولوژی: آنفلوآنزای پرندگان نوعی از آنفلوآنزای حیوانی است که توسط گونه A ویروس آنفلوآنزا ایجاد می شود. این بیماری حدود ۱۰۰ سال قبل در بین پرندگان ایتالیا حادث گردیده و سپس به سایر نقاط جهان منتشر شده است. شکل شدید و کشنده بیماری دارای شروع ناگهانی بوده و از شدت بالایی برخوردار است و به سرعت باعث مرگ می شود. پرندگان دریایی و بخصوص اردک های وحشی مخازن طبیعی ویروس این بیماری هستند و در برابر ابتلای به بیماری به شدت مقاوم هستند ولی پرندگان اهلی نظیر مرغ و بوقلمون بسیار حساس هستند اولین بار در ایتالیا در سال ۱۹۸۷ نوع کشنده و فوق حاد آنفلوآنزای پرندگان با مرگ و میر ۱۰۰٪ تشخیص شده اند.

موارد در معرض خطر :

- تماس های شغلی: کارگران شاغل در مزارع و یا محلهای پرورشی پرندگان اهلی - فروشندگان پرندگان زنده
- آشپزهایی که ماکیان زنده یا اخیرا کشته شده سروکار دارند .
- فروشندگان پرندگان دست آموز
- دامپزشکان شاغل در صنعت طیور
- کارکنان مراکز بهداشتی، درمانی
- ساکنان مناطقی که مرگ ماکیان خانگی و وحشی در آنجا بیش از حد انتظار بوده است .
- کسانی که ۱۰ روز قبل از شروع علائم بیماری به منطقه آلوده مسافرت کردند .

راههای انتقال آنفلوآنزای پرندگان :

- انتقال از پرنده به پرنده: ماکیان آبری به ویژه اردک های وحشی مخزن طبیعی ویروس بوده و بدون ابتلا به بیماری شدید قادرند ویروس را در محیط اطراف خود منتشر کنند ویروس از طریق ترشحات بدن به ویژه بزاق، ترشحات بینی و مدفوع به مقدار فراوان وجود دارد از طریق آب آشامیدنی مشترک باعث آلودگی پرندگان مثل مرغ و خروس می شود. شایع ترین راه انتقال: مدفوعی-دهانی می باشد.

- انتقال پرنده به انسان :

تماس نزدیک و طولانی مدت با پرندگان آلوده امکان انتقال برای انسان وجود دارد. این تماس شامل نگهداری، بازی با پرندگان، سربريدن آنها، کندن پر، از بین بردن بقایای اجساد پرندگان و می باشد راه اصلی انتقال در سطوح باز مثل چشم، بینی و دهان تثبیت شده و وارد دستگاه تنفسی انسان شود بیماری از طریق خوردن گوشت پخته پرندگان انتقال نمی یابد زیرا ویروس مولد آن در دمای ۵۰ درجه از بین می رود.

انتقال از انسان به انسان:

در صورت تماس نزدیک و طولانی مدت، امکان انتقال بیماری از انسان به انسان وجود دارد.

انتقال از محیط به انسان:

با توجه به بقای طولانی مدت ویروس در محیط مرطوب و خنک تا چند هفته می تواند زنده بماند امکان انتقال ویروس از محیط به انسان در جریان نوشیدن آب آلوده یا خود تلقیحی وجود دارد.

تظاهرات بالینی :

عفونت آنفلوآنزای پرندگان سبب بروز ضعف، بی حالی، سیخ شدن پرها، عطش فراوان، اسهال و..... می شود.

علائم آنفلوآنزای پرندگان در انسان مشابه با آنفلوآنزای انسانی است و شامل تب، سرفه، گلودرد، درد عضلانی التهاب ملتحمه و در موارد شدید، مشکلات تنفسی و پنومونی می باشد اغلب بیماران دچار تب (بیش از ۳۸ درجه) کسالت و

بی حالی، گرفتاری دستگاه تنفس تحتانی، زجر تنفسی، تاکی پنه، رال های ریوی می شوند. معمولاً اکثر بیماران دچار پنومونی می گردند.

سایر عوارض بیماری:

اختلال در عملکرد کلیوی و قلبی و ... پان سیتونی و سپیس هستند .

درمان :

بیماران مبتلا را باید در بیمارستان بستری کرد که اکثر بیماران پس از ۴۸ ساعت به دلیل نارسایی چند ارگان و افت فشار خون در نهایت به بستری شدن در ICU و تهویه مکانیکی پیدا می کنند. داروهای مورد استفاده شامل ترکیبات ضد ویروسی نظیر اوسلتامیویر می باشد که خوراکی بوده و کاملاً بر علیه ویروس آنفلوانزای پرندگان موثر است. اثر بخشی داروهای مذکور بستگی به تجویز سریع دارد. ولی ۴۸ ساعت اول شروع علائم بالینی دارد. تأخیر در شروع درمان ممکن است داروی تجویز شده دیگر موثر نباشد. می توان از داروهای ضد ویروس نظیر امانتادین و ریمانتادین استفاده نمود.

استراتژی های پیشگیری از آنفلوانزای پرندگان و انسان :

- بیماران باید در وضعیت ایزولاسیون تنفسی و تماسی قرار گیرند .
- پرسنل بهداشتی و درمانی باید از ماسک، گان، آستین بلند محافظ صورت و عینک استفاده کنند .
- ملاقات نمودن بیماران و گردش آنها در محیط بیمارستان ممنوع است .
- رعایت بهداشت فردی و اجتماعی ضرورت دارد .
- وسایل یکبار مصرف به بیماران داده شود .
- برای پرسنلی که در تماس با ترشحات و مایعات بدن بیمار هستند بدون رعایت احتیاطات لازم بایستی ۷۵my روزانه اوسلتامیویر به مدت ۷ تا ۱۰ روز دریافت کنند .

- در صورت بروز تب و نشانه های تنفسی تا ۱۰ روز پس از بازگشت از نقطه آلوده، به پزشک مراجعه شود .

خطر پاندمی آنفلوآنزای پرندگان و راههای مقابله با آن :

ایزولاسیون و قرنطینه نمودن افراد روش موثری برای جلوگیری از انتشار بیماری در جامعه نیست اما آگاه نمودن مردم با شروع علائم بیماری به صورت داوطلبانه در منزل بمانند. در صورت دسترسی به واکسن آنفلوآنزا تجویز آن از اهمیت فراوانی برخوردار است. رعایت بهداشت دست ها و رعایت بهداشت فردی و تنفسی در کاهش ابتدا به بیماری موثر است. استفاده از ماسک به هنگام خروج از منزل توصیه می شود. ضد عفونی کردن سطوح منزل با آب و صابون و مواد ضد عفونی کننده در خانه ای که دارای فرد مبتلا می باشد می تواند سودمند باشد.

کنترل آنفلوآنزای پرندگان :

مهمترین اقدام کنترلی شامل معدوم کردن سریع علیه پرندگان بیمار یا تماس یافته، دفع مناسب لاشه پرندگان و قرنطینه و ضد عفونی کردن مرغداری ها می باشد .

قابل ذکر است ویروس آنفلوآنزا در عرض نیم ساعت در دمای ۶۰ درجه سانتی گراد و نیز در تماس با مواد ضد عفونی کننده نظیر فرمالین وید از بین می رود .

جالب است که بدانیم یک گرم کود آلوده به ویروس آنفلوآنزا می تواند در حدود یک میلیون مرغ را آلوده کند یکی دیگر از اقدامات کنترلی، محدود نمودن جابجایی پرندگان در داخل کشور و یا بین کشورها می باشد. به نظر می رسد با جلوگیری از تماس ماکیان اهلی با پرندگان وحشی از انتشار ویروس این بیماری پیشگیری می گردد. استفاده از ماکیان اهلی از آب آلوده به فضولات پرندگان وحشی به آسانی باعث انتقال ویروس به آنها می شود .